

Vaststelling van Boek I van het nieuwe Burgerlijk
Wetboek, met uitzondering van de titels 9 en 10

MEMORIE VAN ANTWOORD OP HET
VOORLOPIG VERSLAG OVER DE
TITELS 6—8

(Ingezonden bij brief van 20 mei 1957)

Nr. 13

De vaste Commissie voor Justitie heeft haar Voorlopig Verslag over de titels 6—8, dat zij beschouwde als een vervolg op haar reeds uitgebrachte en inmiddels door de ondergetekende beantwoorde Voorlopige Verslagen over de titels 1—5 en 11—18, aangevangen met de mededeling, dat zij zich met betrekking tot de titels 6 en 7 van algemene beschouwingen heeft onthouden en zich beperkt heeft tot het maken van opmerkingen en stellen van vragen betreffende punten van meer gedetailleerde aard, omdat de onderhavige titels bij de op 19 december 1956 ingezonden Nota van Wijzigingen in overeenstemming zijn gebracht met de bepalingen van de op 1 januari 1957 in werking getreden wet van 14 juni 1956, *Stb.* 343, waarover de commissie en de Kamer nog onlangs uitvoerig met de Regëring van gedachten hebben gewisseld.

De ondergetekende heeft hiervan gaarne nota genomen. Hij moge hieraan de opmerking verbinden, dat reeds het Voorlopig Verslag over het ontwerp dier wet (1953—1954 — 1430, nr. 4) het ontwerp-Meijers in de discussie betrok, waarna de verdere behandeling van dat wetsontwerp op zo groot mogelijke overeenstemming tussen de bepalingen dier wet en die van het onderhavige ontwerp werd gericht. Het zou ook geen aanbeveling verdienen, thans reeds terug te komen op bepalingen die de wetgever vorig jaar heeft vastgesteld en waarmede nog nagenoeg geen praktijk is opgedaan. Hij wil geenszins beweren, dat de bepalingen van genoemde wet, die in het onderhavige ontwerp zijn overgenomen, niet voor verbetering vatbaar zijn, hetgeen ook wel van geen enkel stuk wetgeving zou kunnen worden gezegd. Het komt hem echter voor, dat de wetgever ten minste enige jaren van praktische toepassing en nadere wetenschappelijke bestudering behoort af te wachten, alvorens een oordeel te vellen of de verleden jaar vastgestelde bepalingen, hetzij reeds in het kader van het geldende wetboek, hetzij in dat van het over een aantal jaren in te voeren nieuwe wetboek herziening behoeven en zo ja, in welke zin. In deze gedachtengang gaat het, wat deze bepalingen betreft, thans alleen om aanpassing aan de context van het ontwerp voor het nieuwe wetboek en overigens hoogstens om een enkele voor de hand liggende verduidelijking van redactie. Een zodanige beperking schijnt hem ook geboden in het belang van een spoedige voltooiing van het grote werk dat Regëring en Staten-Generaal op de basis van prof. Meijers' ontwerp hebben onderzocht om een nieuwe codificatie van Nederland's burgerlijk recht tot stand te brengen.

TITEL 6

Rechten en verplichtingen van echtgenoten

Artikel 1.6.3. Volgens het derde lid kan, indien een echtgenoot een besluit heeft genomen betreffende de plaats van samenwoning, dat ernstige gevaren oplevert voor de zedelijke of geestelijke belangen van gezinsleden of voor hun gezondheid, de andere echtgenoot zich tot de rechtbank wenden met het verzoek die beslissing te niet te doen. In antwoord op de vraag van sommige leden zij het volgende opgemerkt. Staat laatstgenoemde echtgenoot uit hoofde van verkwisting of gewoonte van drankmisbruik onder curatele, dan blijft hij bekwaam tot

het indienen van een dergelijk verzoek (artikel 1.16.5). Is de curatele uitgesproken op grond van een geestelijke stoornis als bedoeld in artikel 1.16.1 onder *a*, dan is, naar het de ondergetekende wil voorkomen, de curator bevoegd zich tot de rechtbank te wenden.

De ondergetekende beantwoordt de vraag van andere leden bevestigend. Staat de ene echtgenoot wegens geestelijke stoornis onder curatele van de andere en neemt laatstgenoemde een besluit als in het derde lid wordt gewraakt, dan is de toeziende curator bevoegd en verplicht hiertegen op te komen (artikel 1.16.9 juncto artikel 1.15.6.7).

Artikel 1.6.4. De ondergetekende ducht de door enkele leden gesignaleerde interpretatiemoelijkheid niet. Zijn bij huwelijkse voorwaarden bedragen tot bestrijding van de kosten der huishouding bepaald en blijken deze bedragen niet toereikend te zijn, dan moet ingevolge de door de woorden „Voor zover” ingeleide tweede zin van lid 1 voor hetgeen boven die bedragen nodig is, worden bijgedragen naar evenredigheid van de inkomens der echtgenoten (en voor zover die ontoereikend zijn, naar evenredigheid van hun vermogen), niet naar evenredigheid van de bij huwelijkse voorwaarden bepaalde bedragen. Willen de echtgenoten anders, dan dienen zij een voorziening bij huwelijkse voorwaarden te treffen.

Zoals van verschillende zijden in de commissie is ter sprake gebracht, omvatten de kosten van de gemeenschappelijke huishouding of van de huishoudingen die de echtgenoten in onderling overleg ieder afzonderlijk voeren, waarin zij ingevolge de leden 1 en 2 uit hun inkomsten of vermogen moeten bijdragen, mede de kosten van verzorging en opvoeding van de kinderen. Voor het geval dat een echtgenoot zonder redelijke grond de samenwoning heeft verbroken of door zijn onredelijk gedrag de andere echtgenoot heeft genoopt de samenwoning te verbreken, worden die wederkerige bijdrageplichten ingevolge lid 5 vervangen door de plicht van eerstgenoemde echtgenoot om aan de ander een bedrag voor diens levensonderhoud uit te keren. Lid 5 voegt hieraan toe, dat „deze” — d.i. naar de strekking der bepaling en ook taalkundig, naar de mening van de ondergetekende, laatstgenoemde echtgenoot — tot geen verdere bijdrage verplicht is dan tot verzorging en opvoeding van de kinderen. Deze bepaling beoogt, naar de mening van de ondergetekende, slechts te onderstrepen dat de verplichtingen uit de leden 1 en 2 van beide echtgenoten ten gunste van elkander vervangen worden door een verplichting van eerstgenoemde om aan de andere echtgenoot een bedrag uit te keren, hetwelk deze naar eigen inzicht kan besteden, doch dat dit, als er kinderen zijn, uiteraard niet afdoet aan de op beiden — dus ook op de andere echtgenoot — rustende verplichting om de verzorging en opvoeding van de kinderen te bekostigen. Met de commissie is de ondergetekende van mening, dat de tekst van het artikel op dit punt kan worden verduidelijkt. Daartoe zijn thans bij Nota van Wijzigingen de slotwoorden „en is deze tot geen verdere bijdrage dan tot verzorging en opvoeding van de kinderen gehouden.” vervangen door: „onverminderd beider verplichting om bij te dragen in de kosten van verzorging en opvoeding van de kinderen.”

Artikel 1.6.6. Evenals in artikel 1.8.1.3 lid 1 en artikel 1.13.2.3 lid 2 is het gewenst in het tweede lid van het onderhavige artikel na de woorden „tegen derden” in te voegen: „die daarvan onkundig waren”. Aan het voorstel van enkele leden is mitsdien bij Nota van Wijzigingen gevolg gegeven.

Naar aanleiding van het betoog van sommige leden die zich afvroegen, of er reden is uit te sluiten, dat een overeenkomstig het eerste lid verkregen beschikking bij onderlinge overeenkomst tussen de echtgenoten kan worden beëindigd, merkt de ondergetekende het volgende op. Het artikel belet niet, dat de echtgenoot die de beschikking heeft verkregen, zich alsnog tegenover de andere echtgenoot verbindt tot het verstrekken van huishoudgeld of tot betaling van door laatstgenoemde aan te gane schulden, een en ander hetzij volledig naar de maatstaven van artikel 1.6.5, hetzij in beperkte mate of onder zekere voorwaarden. Denkbaar is, dat zij hiermede beogen, dat de

echtgenoot die de beschikking had verkregen, weder door de betrokken schuldeisers zal kunnen worden aangesproken, in welk geval dezen daartoe kunnen overgaan ook zonder dat de overeenkomst is gepubliceerd en in het huwelijksgoederenregister ingeschreven; materieel kan dus door een overeenkomst in feite hetzelfde worden bereikt als door een opheffingsbeschikking. Maar zeker is het geenszins, dat een overeenkomst van de echtgenoten die strekking heeft. Gegeven deze onzekerheid, zou de ondergetekende het niet wenselijk achten het huwelijksgoederenregister voor de inschrijving van wellicht gebrekkelijk geredigeerde overeenkomsten te dezer zake open te stellen. Achten beide echtgenoten de tijd voor inschrijving van een beëindiging der verkregen beschikking gekomen, dan kunnen zij zich tot de rechtbank wenden met verzoek tot opheffing van de aanvankelijke beschikking over te gaan. Naar de mening van de ondergetekende — en hiermede zij tevens een desbetreffende vraag van enkele leden beantwoord — ligt in de formulering van het vierde lid besloten, dat, evenals de beschikking als bedoeld in de vorige leden, ook die tot wijziging of opheffing als bedoeld in lid 4 overeenkomstig het tweede lid kan worden bekendgemaakt en in het huwelijksgoederenregister ingeschreven. De algemene maatregel van bestuur van 15 september 1956, *Stb.* 480, gebaseerd op de wet van 14 juni 1956, *Stb.* 343, gaat er dan ook in artikel 1 onder *b* van uit, dat alle beschikkingen, gegrond op het bij die wet vastgestelde artikel 163 B.W. (waarmede artikel 1.6.6 overeenstemt), kunnen worden ingeschreven in het huwelijksgoederenregister. Overigens zal aan bekendmaking en inschrijving van een beschikking tot opheffing van een beschikking als bedoeld in het eerste lid in zoverre geen behoefte bestaan, dat, zoals sommige leden terecht opmerkten, hier uiteraard geen sprake is van inroeping ten nadele van schuldeisers.

Artikel 1.6.7a. Enkele leden wilden onder de bepaling van lid 1 sub *c* ook het verstrekken van zakelijke zekerheid voor andermans schuld in de vorm van pand, hypotheek of fiduciaire eigendomsoverdracht gebracht zien. De ondergetekende zou tot een hiertoe strekkende wijziging van deze aan de wet van 14 juni 1956 ontleende bepaling niet willen overgaan. Het stelsel van die wet en van het ontwerp is immers dat een echtgenoot in het algemeen geen toestemming van de andere echtgenoot behoeft om over zijn privégoed of het onder zijn bestuur staande gemeenschapsgoed te beschikken, noch om verbintenissen aan te gaan. Aan de hier besproken uitzonderingsbepaling ligt de gedachte ten grondslag, dat het aangaan van borgtochten zeer grote risico's met zich kan brengen, die maar al te vaak niet overzien worden, het aanwezige vermogen veelal verre te boven gaan en het gezin met schulden kunnen belasten, waaronder het jarenlang gebukt zal gaan. Hetzelfde geldt voor het aangaan van hoofdelijke verbintenissen die economisch veelal niet van borgtocht zijn te onderscheiden. Daarentegen beperken verpanding en hypotheekstelling zich tot het beschikken over een of meer bepaalde delen van het aanwezige vermogen. Wat fiduciaire eigendomsoverdracht betreft zij nog opgemerkt, dat deze in het ontwerp (artikel 3.4.2.2 lid 3) is verboden.

Dezelfde leden merkten op dat het onderhavige artikel voor alle echtgenoten geldt, derhalve ook voor diegenen die krachtens huwelijkse voorwaarden buiten iedere gemeenschap van goederen zijn gehuwd, alsmede voor echtgenoten die van tafel en bed zijn gescheiden. Wat de eerste categorie betreft brengt de ondergetekende in herinnering, dat bij de totstandkoming van de wet van 14 juni 1956, *Stb.* 343, ter motivering waarom het onderhavige artikel behoort te gelden, ongeacht het huwelijksgoederenregime van de echtgenoten, het volgende is aangevoerd: „In dit artikel is voor een aantal rechtshandelingen de toestemming van de andere echtgenoot voorgeschreven, ongeacht of de echtgenoten in algehele gemeenschap, in een beperkte gemeenschap of met uitsluiting van elke gemeenschap van goederen zijn gehuwd. Bij de hier genoemde rechtshandelingen toch gaat het erom, in het belang van het gezin, de echtgenoten tegen zichzelf en tegen elkaar te beschermen, en voor deze ratio is onverschillig welk huwelijksgoederenregime

de echtgenoten gekozen hebben. Het is hier als bij artikel 164, dat het aankopen op afbetaling ten behoeve van de huishouding aan beperkende voorschriften onderwerpt." (Derde nota van wijzigingen, Toelichting, Zitting 1955—1956 — 1430, no. 16, p. 6 ad artikel 164a). De ondergetekende ziet geen doorslaggevende reden thans op de te dezer zake verleden jaar genomen beslissing terug te komen. Dit geldt ook voor de tweede categorie — de van tafel en bed gescheiden echtgenoten — waarbij bovendien zij opgemerkt, dat hij het niet juist zou achten op dit ogenblik voorstellen te doen, die tot wijziging van de rechtsgevolgen van scheiding van tafel en bed strekken.

Artikel 1.6.8. Evenals in artikel 1.6.6 lid 2 zijn in het tweede lid van het onderhavige artikel de woorden „die daarvan onkundig waren” ingevoegd.

Het in deze memorie ad artikel 1.6.6 lid 4 gegeven betoog moge mutatis mutandis gelden voor lid 3 van het onderhavige artikel. De verwijzing in deze bepaling impliceert, dat een beschikking tot opheffing of wijziging van een krachtens lid 1 gegeven beschikking met overeenkomstige toepassing van lid 2 moet worden bekendgemaakt en ingeschreven om te kunnen worden ingeroepen tegen derden die van van de opheffing of wijziging onkundig waren. Naar de mening van de ondergetekende zou het ook te dezer zake geen aanbeveling verdienen in afwijking van artikel 165 (nieuw) B.W. een mogelijkheid te scheppen tot inschrijving in het huwelijksgoederenregister van overeenkomsten tussen de echtgenoten, waarbij de echtgenoot die een beschikking krachtens lid 1 heeft verkregen, zich verbindt daarvan niet verder of slechts in beperkte mate gebruik te maken. Zodanige overeenkomst zou in het stelsel van het ontwerp niet beletten, dat een derde het aan de andere echtgenoot toebehorende goed rechtsgeldig geleverd krijgt door de andere echtgenoot wiens bevoegdheid daartoe op de rechterlijke bestuursopdracht berust. Vreest de andere echtgenoot dat eerstgenoemde, ondanks tegengestelde afspraak, de verkregen beschikking zal blijven gebruiken, dan verzoekt hij de boedelrechter om opheffing van die beschikking en zorgt hij voor bekendmaking en inschrijving van de opheffingsbeschikking.

Artikel 1.6.9. Naar aanleiding van de in dit artikel gezegde term „overlaten” van het bestuur van zijn goederen door de ene aan de andere echtgenoot, werden in het Voorlopig Verslag verschillende vragen gesteld. Sommige leden vroegen zich af, of aan een aparte rechtsfiguur „overlaten” van het bestuur wel behoefte bestaat en of niet de oude figuur der volmacht toereikend is. De ondergetekende onderschrijft het betoog van andere leden die erop wezen, dat hier van een nieuwe rechtsfiguur geen sprake is. Zoals uit de wordingsgeschiedenis van het met het onderhavige artikel corresponderende artikel 166 B.W. duidelijk blijkt, is de bepaling opgenomen om buiten twijfel te stellen, dat, wanneer onzeker is of het „overlaten” als een overeenkomst van lastgeving kan worden aangemerkt, in elk geval een aansprakelijkheid als een lasthebber, en wel met inachtneming van de bijzondere verhoudingen tussen de echtgenoten en van de aard van de goederen, voor de echtgenoot die dit hem overgelaten bestuur voert, ontstaat.

Voorts stelden de zojuist genoemde groepen van leden de volgende vragen aan de orde: verliest de echtgenoot die het bestuur over zijn goed „overlaat” aan de andere echtgenoot, hierdoor zijn eigen bestuursbevoegdheid?; is het mogelijk dat een echtgenoot de bevoegdheid tot bestuur over zijn goed aan de ander overdraagt, in die zin dat hij zelf zijn bestuursbevoegdheid verliest?; is het mogelijk dat hij, het bestuur over zijn goed onherroepelijk aan de andere echtgenoot opdraagt? De ondergetekende is van oordeel, dat het „overlaten” in de zin van het onderhavige artikel, en blijkens de gekozen term en blijkens de gelijkstelling in rechtsgevolg met lastgeving, niet anders betekent dan het verlenen van een bevoegdheid, waardoor de eigen bevoegdheid tot bestuur over het goed niet te loor gaat. Ook een ontkennend antwoord op de tweede vraag ligt zijns inziens zonder twijfel in het ontwerp besloten. Immers verlies van de bevoegdheid om zelf zijn goed te besturen zou op bewind neerkomen. De figuur van het bewind is in het ontwerp zorgvuldig

geregeld (titel 3.6) en uit die regeling volgt, dat bewind slechts in de in het ontwerp genoemde gevallen bij rechtshandeling kan worden ingesteld (artikel 3.6.2.1). Wat de derde vraag betreft, tegen een onherroepelijke opdracht van de ene echtgenoot aan de andere om het privégoed van eerstgenoemde te besturen verzet zich het in artikel 3.4.2.2 lid 3 opgenomen verbod van onherroepelijke volmacht.

Met betrekking tot de in het Voorlopig Verslag te dezer plaatse ter sprake gebrachte mogelijkheid dat een echtgenoot het hem wettelijk toekomende bestuur over gemeenschapsgoederen aan de andere „overlaat” zij opgemerkt, dat het onderhavige artikel hierop geen betrekking heeft en, gezien het bepaalde in artikel 1.7.1.3 lid 1, hierop ook bezwaarlijk zou kunnen worden betrokken.

De ondergetekende meent geen gevolg te moeten geven aan het voorstel van verscheidene leden om een echtgenoot de bevoegdheid te verlenen aan de rechter machtiging te verzoeken tot bepaalde wijzigingen der huwelijks voorwaarden, indien de andere echtgenoot die wijzigingen op onredelijke wijze tegenhoudt. Hij moge ter motivering van zijn afwijzing van zodanige principiële wijziging, waarvoor hij steun vindt bij andere en sommige leden, verwijzen naar de inleiding van het Voorlopig Verslag, alsmede naar zijn daarop aansluitende betoog ter inleiding van deze memorie.

Artikel 1.6.9b. Door enkele leden werd betwijfeld, of voor de in het tweede lid van het onderhavige artikel bedoelde geschillen door de daarin voorkomende verwijzing naar artikel 1.8.1.10 lid 1, wel een bevredigende oplossing is gegeven. De ondergetekende meent deze vraag bevestigend te kunnen beantwoorden.

Wanneer tussen echtgenoten in geschil is aan wie van beiden een bepaald goed toebehoort, omdat zowel de ene als de andere beweert dat het zijn privégoed is, wordt, voor het geval geen van beiden zijn recht kan bewijzen, het geschil ingevolge artikel 1.8.1.10 lid 1 tot een oplossing gebracht doordat het goed dan geacht wordt, zo zij in een huwelijksgemeenschap zijn gehuwd, daartoe te behoren of, ingeval zij buiten elke gemeenschap zijn gehuwd, ieder hunner voor de helft toe te behoren. Dit vermoeden geldt na het overlijden van een echtgenoot uiteraard ook tussen zijn erfgenamen als zijn rechtsonvolgers en de langstlevende, indien tussen hen een geschil mocht bestaan over een voordien verworven goed; invoeging in artikel 1.8.1.10 lid 1 van de woorden „en hun erfgenamen” acht de ondergetekende, zoals hij bij dat artikel nog zal uiteenzetten, overbodig. Wanneer na het overlijden van een echtgenoot over een goed dat verworven is na het overlijden, doch voordat hetzij een boedelbeschrijving is opgemaakt, hetzij de kinderen meerderjarig zijn geworden, tussen de langstlevende en de kinderen een geschil bestaat, omdat eerstgenoemde stelt dat het zijn goed is en de kinderen stellen dat het aan de erfgenamen — in den regel als vrucht of wederbelegging van de nalatenschap — toekomt, kan ingevolge artikel 1.6.9b lid 2 hetzelfde vermoeden worden ingeroepen door de kinderen. Ook in dit geval is de oplossing die het vermoeden oplevert, deze dat, bij gebreke van bewijs of het door de langstlevende voor zichzelf of voor de erfgenamen is verworven, het goed wordt vermoed voor een half aandeel aan de langstlevende toe te behoren en voor de andere helft aan de erfgenamen van de overleden ouder, zijnde de kinderen, in den regel ook de langstlevende, en soms nog derden. Door het vermoeden wordt dus een gelijk resultaat bereikt, onverschillig of komt vast te staan dat het goed voor of na het overlijden is verworven, hetgeen bij gebreke van een inventaris in vele gevallen ook moeilijk vast te stellen ware. Reeds om deze reden zou de ondergetekende het niet raadzaam achten, artikel 1.6.9b lid 2 in de in het Voorlopig Verslag onder (a) aangeduide zin te wijzigen, zodat het betwiste goed vermoed zou worden voor de helft aan de langstlevende en voor de andere helft aan de kinderen toe te behoren. Mede gelet op het feit, dat de langstlevende veelal mede-erfgenaam (in het ontwerp zelfs legitimaris) van de overleden echtgenoot is, kan als een tweede bezwaar worden genoemd, dat de bepaling door een wijziging als hiervoren bedoeld het karakter

van een sanctie, een civiele straf, op te laat inventariseren zou krijgen, welke geenszins in alle gevallen redelijk zou zijn.

Zodanig karakter heeft de bepaling, zoals zij door prof. Meijers werd ontworpen en in het gewijzigd ontwerp van wet te dezer plaatse is opgenomen, niet. De ondergetekende meent dan ook, dat men de strekking der bepaling miskent, wanneer men haar als een „stok achter de deur” aanduidt. Zoals door sommige leden terecht werd opgemerkt, is de strekking geen andere dan een billijke regeling te geven voor het geval niet is uit te maken aan wie bepaalde goederen toekomen. De bepaling maakt dan ook geen onderscheid naar gelang van de oorzaak van de moeilijkheden. De boedelbeschrijving kan door onachtzaamheid nog niet zijn opgemaakt, het kan ook zijn dat de langstlevende nog niet de gelegenheid daartoe heeft kunnen vinden. Beslissend is slechts, dat de boedelbeschrijving nog niet was opgemaakt, toen het goed werd verworven. Het wil de ondergetekende voorkomen, dat deze strekking mede in het zijns inziens alleszins billijke resultaat, waartoe het vermoeden leidt, tot uitdrukking komt.

De door sommige leden in overweging gegeven wijziging van artikel 1.6.9b lid 2 zou de ondergetekende geen verbetering achten, aangezien de langstlevende ouder aan een beroep op deze bepaling geen behoefte kan hebben. Ten aanzien van roerende zaken die de langstlevende onder zich heeft, kan hij ter staving van de bewering dat hij de enige gerechtigde is, zich op het bezit daarvan beroepen en afwachten of de kinderen zich op de onderhavige bepaling beroepen; ten aanzien van roerende zaken die onder de kinderen of een derde als hun voogd berusten, zal hij, als hij verwerving vóór het overlijden van zijn echtgenoot inroept, zulks moeten bewijzen en dan rechtstreeks een beroep op artikel 1.8.1.10 lid 1 kunnen doen.

De vraag van verscheidene leden, of het niet mogelijk is de situatie, waarin artikel 1.6.9b lid 2 voorziet, te voorkomen door een regeling, krachtens welke de kantonrechter of de boedelrechter ambtshalve de oudervoogd tot het opmaken van een boedelbeschrijving dwingt, beantwoordt de ondergetekende ontkennend. Het ontwerp bevordert door het bepaalde in de artikelen 1.15.12.2 en 3, door het eerste lid van het onderhavige artikel en door het door enkele andere leden in dit verband genoemde artikel 1.15.6.8 zoveel mogelijk, dat spoedig een boedelbeschrijving wordt opgemaakt. Maar ook afgezien van een min of meer langdurige vertraging door gebrek aan voortvarendheid van de langstlevende of door bijzondere oorzaken, zal niet kunnen worden bereikt, dat de boedelbeschrijving onmiddellijk na het overlijden van de andere ouder wordt opgemaakt.

TITEL 7

De wettelijke gemeenschap van goederen

AFDELING 1

Algemene bepalingen

Artikel 1.7.1.1. Aan het voorstel van verscheidene leden om het woord „daaromtrent” te vervangen door „daarvan” is gevolg gegeven.

AFDELING 2

Het bestuur van de gemeenschap

Artikel 1.7.2.1. Volgens het eerste lid van het onderhavige artikel kunnen de echtgenoten bestuursafspraken maken. Met het oog op de consequenties die deze overeenkomsten voor derden kunnen hebben, werden door een aantal leden verschillende voorstellen tot wijziging van de bepaling gedaan. Daarbij werd kennelijk — in navolging van de over het corresponderende artikel 177 lid 1 B.W. verschenen publicaties — gedacht aan bestuur over registergoederen. De ondergetekende moge er in dit verband op wijzen, dat deze overeenkomsten zijn aan te merken als de in artikel 3.1.2.2 lid 1 onder *d* bedoelde reglementen en andere regelingen, die tussen medegerechtigden in registergoederen zijn vastgesteld. Deze rege-

lingen kunnen volgens artikel 3.1.2.7 niet aan derden die daarvan onkundig waren, worden tegengeworpen, als zij niet in de in afdeling 3.1.2 bedoelde openbare registers zijn ingeschreven. De openbaarmaking die door sommigen dezer leden werd gewenst, is dus reeds in het ontwerp verwezenlijkt.

Omdat de genoemde bepalingen van afdeling 3.1.2 de vanuit de praktijk naar voren gebrachte bezwaren opheffen, behoeft het voorstel tot wijziging, door verscheidene andere leden gedaan, geen bespreking meer.

Overigens zij opgemerkt, dat in het ontwerp voor het nieuwe wetboek bestuursregelingen tussen deelgenoten in een gemeenschap ter afwijking van de wettelijke bestuursregelen uitdrukkelijk zijn toegelaten (artikel 3.7.1.2). De ondergetekende ziet geen voldoende reden om voor de gemeenschap van goederen van echtgenoten een uitzondering te maken, zoals door de hier aan het woord zijnde leden in de tweede plaats werd voorgesteld. Voor een beperking van de bestuursregelingen der echtgenoten tot die welke slechts zogenaamde cumulatieve werking hebben — hetgeen eveneens een afwijking van titel 3.7 zou betekenen — bestaat zijns inziens in het nieuwe wetboek evenmin reden.

Laatstgenoemde leden hebben opgemerkt, dat het „overlaten” van het bestuur van de goederen der gemeenschap door de ene echtgenoot aan de andere geen afzonderlijke regeling behoeft. De ondergetekende stemt hiermede in, onder verwijzing naar hetgeen hij hiervoren bij artikel 1.6.9 heeft gezegd. Hij merkt voorts nog op, dat eerstbedoelde echtgenoot een enkel „overlaten” van het hem wettelijk toekomend bestuur over gemeenschapsgoederen te allen tijde kan beëindigen, alsmede dat dit overlaten ook niet belet, dat deze echtgenoot incidenteel zelf een bestuurshandeling verricht, aangezien door enkel overlaten, evenmin als door een lastgeving, de eigen bevoegdheid te loor gaat.

De ondergetekende kan de opmerking van enige leden, dat de aanhef van het tweede lid taalkundig niet zuiver is, niet beamen. In elk geval ziet hij in de door deze leden voorgestelde redactie niet een zodanige verbetering, dat hem wijziging van deze bepaling, ontleend aan de wet van 14 juni 1956, nodig of gewenst voorkomt.

AFDELING 3

Ontbinding van de gemeenschap

Artikel 1.7.3.3. De commissie gaf de voorkeur aan vervanging van de woorden „volgens de gewone regelen” door een verwijzing naar titel 7 van boek 3. De ondergetekende kan hiermede instemmen. In navolging van artikel 4.5.4.1 zijn de bedoelde woorden vervangen door „volgens de voorschriften die voor de verdeling van iedere gemeenschap gelden”.

Artikel 1.7.3.4. In het Voorlopig Verslag is uitvoerig aandacht besteed aan het in het onderhavige artikel geregelde recht van voordeel en, in verband daarmee, aan artikel 1.8.1.7, bepalende dat de echtgenoten de wettelijke gemeenschap geheel of ten dele kunnen uitsluiten, behalve ten aanzien van de inboedel der gemeenschappelijke woning. Daarbij is van verschillende kanten instemming betuigd met de aan de regeling van het voordeel ten grondslag liggende gedachte van versterking van de rechtspositie van de langstlevende echtgenoot. Over de uitwerking van de regeling waren de meningen echter verdeeld. Vooral tegen artikel 1.8.1.7 werden bezwaren geopperd. Volgens verscheidene leden zou deze zogenaamde dwanggemeenschap van inboedel in het bijzonder voor kleine zakenlieden bezwaarlijk zijn; immers, ook al zijn de schulden ingevolge de huwelijksvoorwaarden van de gemeenschap uitgesloten, zij zijn niettemin op de gemeenschap, in casu de inboedel, verhaalbaar (artikel 1.8.1.7a). Verschillende andere leden bleken ook bezwaren te hebben en wezen in navolging van Dr. A. R. de Bruijn op de mogelijkheid dat bepaald zou worden dat, ook indien partijen bij huwelijksvoorwaarden de wettelijke gemeenschap van goederen uitsluiten, toch de inboedel der gemeenschappelijke woning gemeen zal zijn, tenzij zij ook dat uitdrukkelijk uitsluiten, in welk laatste geval er dan geen recht op voordeel zou zijn.

De ondergetekende is na ampel beraad tot de conclusie gekomen, dat de bezwaren tegen de gedwongen gemeenschap van inboedel, ook uit hoofde van de daaraan verbonden complicaties, sterker zijn dan de argumenten tot behoud van artikel 1.8.1.7. Men dient hierbij te bedenken, dat een regeling van het voordeel niet staat of valt met artikel 1.8.1.7. Het is niet zo, dat schrapping van dit artikel noodzakelijkerwijze meebrengt, dat men in bepaalde gevallen het voordeel moet laten vallen. Zou dit het gevolg zijn, dan zou de ondergetekende, die van de conclusie op vraagpunt 37 wil uitgaan, bezwaar hebben tegen schrapping. Hij is van oordeel, dat een regeling van het voordeel, ook indien dit bepaaldelijk betrokken wordt op de inboedel van de gemeenschappelijke woning, kan worden gemaakt, die het niet afhankelijk stelt van de vraag of die inboedel tot een gemeenschap behoort. Ook indien dit laatste niet het geval is, dient zijns inziens de langstlevende recht op het voordeel te hebben. Daarom bestaat naar zijn mening ook geen behoefte aan het door verschillende andere leden ter sprake gebrachte voorstel van Dr. De Bruijn. Wordt de regeling van het voordeel niet gekoppeld aan de gemeenschap van goederen, dan is zij niet langer op haar plaats in een artikel, dat is opgenomen in de zevende titel van boek 1. Dan moet immers ook bij uitsluiting van iedere goederengemeenschap door de langstlevende een recht van voordeel kunnen worden uitgeoefend, zo nodig op inboedelgoederen, die in (privé-)eigendom toebehoorden aan de eerstoverleden echtgenoot. In die constructie is de regeling van het voordeel veeleer op haar plaats in boek 4.

Het wil de ondergetekende voorkomen, dat deze constructie de voorkeur verdient boven die van het oorspronkelijke ontwerp. Mitsdien zijn de artikelen 1.7.3.4, 1.7.5.1 en 1.8.1.7 geschrapt. Bij de behandeling van boek 4 kan de inpassing van het recht van voordeel, losgemaakt van de gemeenschap van inboedel, nader onder ogen worden gezien, en wel in verband met de andere regelingen betreffende de rechtspositie van de langstlevende echtgenoot (artikelen 4.2.2 lid 1 onder a, 4.3.3.1 lid 1 en 4.3.3.7). Te dezer plaatse moge daarom van een verdere bespreking worden afgezien.

Artikel 1.7.3.7. Sommige leden vroegen zich af, of de voorgestelde regeling van het recht van afstand wel tot juiste uitkomsten leidt in de gevallen, dat slechts één der echtgenoten afstand van de gemeenschap doet. Wat het door deze leden gestelde voorbeeld betreft, zij opgemerkt, dat de door hen aangegeven uitkomst inderdaad uit artikel 1.7.3.7 lid 5 voortvloeit; de echtgenoot die afstand doet — in het voorbeeld B —, blijft volledig aansprakelijk voor de in zijn persoon ontstane schulden (artikel 1.7.3.7 lid 5, eerste zin) en heeft geen verhaal op de andere echtgenoot (artikel 1.7.3.7 lid 5, tweede zin). Dit stelsel is overgenomen uit de wet van 14 juni 1956, die op 1 januari 1957 in werking is getreden. Het komt de ondergetekende ook redelijk voor. De bevoegdheid van een echtgenoot om afstand van de gemeenschap te doen strekt ertoe hem te bewaren voor het gevolg van de ontbinding der gemeenschap, dat hij, onverminderd zijn aansprakelijkheid voor (het geheel van) de door hemzelf aangegane schulden, aansprakelijk wordt voor (de helft van) de schulden die de andere echtgenoot heeft aangegaan. De afstand is in zekere zin een inbreuk op de gedachte der gemeenschap van actief en passief, maar verantwoord om het onder omstandigheden zeer grote nadeel af te wenden, dat de zonder dien te zijnen laste komende helft van het passief saldo van de gemeenschap — d.w.z. van het verschil tussen het actief en het totaal van de aan de ene en de andere zijde ontstane schulden — meer bedraagt dan de som van de aan zijn zijde ontstane schulden. Het door de hier aan het woord zijnde leden voorgestane stelsel van de verplichte liquidatie met verhaalsrecht zou ertoe leiden, dat steeds wanneer het passief het actief overtreft, de echtgenoot in wiens persoon minder dan de helft van de gemeenschapsschulden is ontstaan, afstand zou doen.

Andere leden verklaarden het bij de kort geleden in werking getreden wet van 14 juni 1956 door de wetgever verworpen standpunt, dat er in het geheel geen bevoegdheid tot afstand behoort te bestaan, te handhaven. De ondergetekende veroor-

looft zich te verwijzen naar zijn in de aanhef van deze memorie ontwikkelde algemene standpunt. De stelling van deze leden, dat de onderhavige bevoegdheid geen daadwerkelijke bescherming kan opleveren, meent hij in de vorige alinea reeds te hebben weerlegd.

AFDELING 4

Opheffing van de gemeenschap bij vonnis

Artikel 1.7.4.3. Verscheidene leden hebben bepleit, in dit artikel een bepaling op te nemen, gelijklopend aan artikel 180 lid 4 B.W. De ondergetekende staat bij nadere overweging niet geheel afwijzend hiertegenover. Overneming van deze bepaling uit de wet van 14 juni 1956, *Stb.* 343, kan worden aangemerkt als een uitvloeiSEL van het algemene standpunt, dat hij in de aanhef van deze memorie heeft ontwikkeld.

Dit betekent intussen niet, dat hij aan deze bepaling een even ver reikende betekenis toekent als de hier aan het woord zijnde leden deden. Naar zijn mening heeft zij geen verder gaande betekenis dan die van artikel 270 lid 2 B.W., welke bepaling aan het vóór 1 januari 1957 geldende recht is ontleend en aldaar, naar vrijwel algemeen werd aangenomen, alleen zag op handelingen, verricht na de aanvang van de echtscheidingsprocedure; zie laatstelijk nog President Maastricht 17 oktober 1956, N.J. 1957 no. 163. Is dus, naar zijn mening, de waarde van de onderhavige bepaling naast de regel van artikel 1.7.4.4 (artikel 180 lid 6) beperkt, alle betekenis mist zij naast die regel toch niet. Zij ziet namelijk ook op handelingen, verricht na de indiening van het rekest en vóór de in artikel 1.7.4.3 lid 1 (artikel 180 lid 2) voorgeschreven bekendmaking van de dagvaarding. Door de bepaling van artikel 180 lid 4 B.W. alsnog in het ontwerp over te nemen, wil de ondergetekende dus niet geacht worden de door verscheidene leden daaraan gehechte ver reikende betekenis te onderschrijven. Overigens zal de vraag, hoe het geldende artikel 180 lid 4 B.W. behoort te worden uitgelegd, aan de rechtspraak moeten worden overgelaten. Wel moge hij in dit verband er nog op wijzen, dat het ontwerp door artikel 1.6.7a, ontleend aan artikel 164a B.W., reeds op andere wijze waakt tegen de belangrijkste pogingen die de ene echtgenoot tot benadeling van de andere zou kunnen ondernemen.

Andere leden, die te kennen gaven zich met de door eerstgenoemde leden voorgestane uitbreiding van de onderhavige bepaling tot handelingen, verricht vóór de aanvang van de procedure tot opheffing van de gemeenschap, te willen verenigen, verbonden daaraan echter de voorwaarde, dat vast zou moeten komen te staan, dat de bepaling alleen van toepassing zij, als de derde met wie de echtgenoot heeft gehandeld, redelijkerwijze geacht moet worden met het de andere echtgenoot benadelende karakter der rechtshandeling bekend te zijn geweest. De ondergetekende merkt op, dat deze eis wel in artikel 3.2.11 van het ontwerp, artikel 1377 B.W. en de door eerstgenoemde leden aangehaalde artikelen 42 en 43 der Faillissementswet is neergeschreven, maar in de artikelen 180 lid 4, 270 B.W. en 1.9.3.9 niet tot uitdrukking is gebracht, hetgeen almede een bezwaar oplevert tegen een uitbreidende interpretatie van de onderhavige bepaling, in die zin dat zij handelingen, verricht vóór de aanvang van de procedure, zou treffen. De ondergetekende zou om de meermalen aangeduide redenen thans niet tot een herziening van de bepaling willen overgaan, mede omdat naar zijn mening bij de behandeling van boek 3 titel 7 van het ontwerp nader dient te worden overwogen, of het niet wenselijk is, daarin een in beginsel voor alle gemeenschappen geldende bepaling tot bescherming van de ene deelgenoot tegen opzettelijke benadeling door de andere op te nemen. Mocht daartoe worden besloten, dan ware alsdan tevens nader te bezien, of die algemene regeling ook, al dan niet met zekere afwijkingen, voor de in een gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten behoort te gelden.

Vorenstaande overwegingen hebben de ondergetekende ertoe geleid alsnog bij Nota van Wijzigingen artikel 1.7.4.3 aan te vullen met een derde lid, luidende: „De echtgenoot, wiens

rechten opzettelijk zijn verkort door rechtshandelingen van de andere echtgenoot, kan die rechtshandelingen vernietigen."

Volgens artikel 1.7.4.3 moet de eis tot opheffing van de gemeenschap openlijk worden bekendgemaakt. Artikel 1.7.4.5 schrijft voor, dat de opheffing openlijk moet worden bekendgemaakt. Dat blijkens bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de openlijke bekendmaking in de beide gevallen niet op dezelfde wijze moet geschieden, is, naar de mening van de ondergetekende, geen reden om in de terminologie van het onderhavige ontwerp, dat slechts de rechtsgevolgen regelt en de uitwerking der formaliteiten aan genoemd wetboek overlaat, wijziging te brengen.

Artikel 1.7.4.5. Overeenkomstig de in de artikelen 1.6.6 lid 2 en 1.6.8 lid 2 aangebrachte wijzigingen is thans alsnog na de woorden „tegen derden" ingevoegd: „die daarvan onkundig waren".

AFDELING 5

Huwelijksgoederenrecht in tweede en verder huwelijk

Artikel 1.7.5.1. Dit artikel is bij Nota van Wijzigingen geschrapt, waarmede deze afdeling is vervallen. Verwezen zij naar het bij artikel 1.7.3.4 gezegde.

TITEL 8

Huwelijkse voorwaarden

AFDELING 1

Huwelijkse voorwaarden in het algemeen

Artikel 1.8.1.2. De ondergetekende onderschrijft de opmerking, dat „aangegaan" de voorkeur verdient boven „verleden". Een dienovereenkomstige wijziging is aangebracht.

Artikel 1.8.1.3. Bij Nota van Wijzigingen is aan het voorstel van de commissie gevolg gegeven. De redactie van lid 2 luidt thans: „De wijze van inrichting en raadpleging van het register wordt nader bij algemene maatregel van bestuur geregeld." Voorts is, ter aanpassing aan de terminologie van het ontwerp, in lid 1 het woord „overgeschreven" vervangen door „ingeschreven". Tenslotte is de tweede zin van lid 3 aldus herzien: „In dat geval werken de gemaakte of gewijzigde huwelijkse voorwaarden ten nadele van derden die daarvan onkundig waren, niet vóór deze bekendmaking."; men vergelijkte de wijzigingen, aangebracht in de artikelen 1.6.6 lid 2, 1.6.8 lid 2 en 1.7.4.5.

Artikel 1.8.1.4. Terecht werd er van verschillende kanten op gewezen, dat door de bij Tweede Nota van Wijzigingen (Zitting 1956—1957 — 3767, nr. 8) aangebrachte veranderingen in titel 1.5 het eerste lid van het onderhavige artikel wijziging behoeft. Immers volgens de artikelen 1.5.1.6, 7 en 7a is toestemming van de kantonrechter tot het aangaan van het huwelijk noodzakelijk voor een minderjarige of wegens verkwisting of drankmisbruik onder curatele gestelde, voor zover deze de in artikel 1.5.1.5 of 1.5.1.7 lid 1 vereiste toestemming niet heeft verkregen, en voor een wegens een geestelijke stoornis onder curatele gestelde steeds. In deze gevallen is dus volgens het onderhavige artikel ook voor het maken of wijzigen van huwelijkse voorwaarden vóór het huwelijk toestemming van de kantonrechter nodig. Het ware onpraktisch, dat de kantonrechter zijn toestemming tot de huwelijkse voorwaarden of de wijziging bij de akte zou moeten geven. Daarom is thans bij Nota van Wijzigingen aan het eerste lid toegevoegd: „; is de toestemming van de kantonrechter nodig, dan kan worden volstaan met vasthechting van zijn beschikking aan de minuut van de akte."

Voorts werd gewezen op de wenselijkheid van de beslissing van de kantonrechter, op overeenkomstige wijze als voorzien in artikel 1.5.1.8, hoger beroep open te stellen. De ondergete-

kende stemt met dit voorstel in; ook overigens is het gewenst de procedure nader te regelen. Daarom is aan het eerste lid een tweede volzin toegevoegd, luidende: „Op het verzoek tot toestemming van de kantonrechter is artikel 1.5.1.8 leden 1—4 van overeenkomstige toepassing."

Artikel 1.8.1.5. Met een meerderheid van de commissie is de ondergetekende van mening, dat het mogelijk moet zijn, dat echtgenoten die bij huwelijkse voorwaarden van de wettelijke gemeenschap van goederen zijn afgeweken, later hun huwelijksgoederenregime omzetten in de wettelijke gemeenschap. Hij kan echter haar twijfel of de tekst van het eerste lid deze mogelijkheid wel omvat, niet delen. Ook deze mogelijkheid wordt verwezenlijkt door wijziging van de geldende huwelijkse voorwaarden. De door een meerderheid van de commissie gewenst geachte wijziging van de redactie van het artikel komt de ondergetekende dan ook niet nodig voor.

Terecht werd door enkele leden gesteld, dat het gewenst is een voorziening te treffen voor de situatie, dat staande huwelijk huwelijkse voorwaarden moeten worden gemaakt of gewijzigd en een der echtgenoten wegens geestelijke stoornis onder curatele staat. Immers het is twijfelachtig of het gewijzigde artikel 1.16.4 lid 3 hier uitkomst zou kunnen bieden. Bij Nota van Wijzigingen is thans in het onderhavige artikel een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende: „Een echtgenoot die onder curatele staat, kan hiertoe slechts met toestemming van zijn curator en zijn toeziende curator overgaan." Opgemerkt zij, dat deze bepaling voor alle gevallen van curatele geldt, ongeacht derhalve de grond van de curatele.

Artikel 1.8.1.7. Dit artikel is bij Nota van Wijzigingen geschrapt. De ondergetekende veroorlooft zich te verwijzen naar het hiervoren bij artikel 1.7.3.4 gezegde.

Artikel 1.8.1.9. De ondergetekende meent dat er geen reden is dit artikel, dat als artikel 205 B.W. bij de wet van 14 juni 1956 nog aan de orde is geweest, te wijzigen. Naar zijn mening zijn er goede gronden voor het door verschillende leden gesignaleerde onderscheid tussen het bewijs van de aanbrenge en van de latere verkrijging van roerende zaken. De bepaling, dat de aanbrenge slechts door vermelding bij de huwelijkse voorwaarden of door een beschrijving kan worden bewezen, heeft in de praktijk steeds bevredigend gewerkt. Vooral in geval van faillissement blijkt steeds weer het nut van een dergelijk voorschrift.

De ondergetekende heeft er nota van genomen, dat de hier aan het woord zijnde leden zich hun oordeel over het begrip „registergoederen" voorbehielden. Hetzelfde geldt voor de opmerking van de commissie, dat in haar midden ernstige bedenkingen bestonden met betrekking tot de in het ontwerp gebezigde terminologie van „goed" en „zaak".

Artikel 1.8.1.10. De ondergetekende acht het niet nodig en niet raadzaam om, zoals enkele leden in overweging gaven, in dit artikel de woorden „de echtgenoten" te vervangen door „de echtgenoten en hun erfgenamen". Tenzij het tegendeel uit de tekst der wet of de aard van de regeling blijkt, geldt hetgeen in vermogensrechtelijke aangelegenheden ten aanzien van partijen wordt bepaald, evenzeer ten aanzien van haar erfgenamen en, meer in het algemeen gezegd, haar rechtsopvolgers onder algemene titel. Zou men dit op enkele plaatsen in het ontwerp ten overvloede nog eens tot uitdrukking brengen, dan zou daardoor op andere plaatsen, waar het eveneens behoort te gelden, doch niet afzonderlijk wordt uitgesproken, twijfel kunnen worden gewekt. Een bepaalde grond om hier, anders dan b.v. in artikel 1.8.1.9, onder „echtgenoot" diens rechtsopvolgers onder algemene titel niet begrepen te achten, is, naar de mening van de ondergetekende, niet aanwezig.

AFDELING 2

Het wettelijk deelgenootschap

Algemeen. Door verscheidene leden werd opgemerkt, dat de regeling van het wettelijk deelgenootschap in het ontwerp-

Meijers samenhang met de in dit ontwerp opgenomen regeling van de wettelijke gemeenschap van goederen, waarbij weliswaar de gehuwde vrouw handelingsbekwaam was, maar het bestuur over de goederen der gemeenschap hoofdzakelijk bij de man beruiste. Nu de wet van 14 juni 1956, *Sib.* 343, voor het geval van een wettelijke gemeenschap van goederen de beide echtgenoten wat dit bestuur betreft gelijkelijk bevoegd heeft gemaakt (artikel 177; artikel 1.7.2.1 van het gewijzigd ontwerp), heeft volgens deze leden het wettelijk deelgenootschap niet meer de speciale betekenis, dat een regime wordt mogelijk gemaakt, waarin de vrouw een rechtspositie heeft, die aan die van de man volkomen gelijkwaardig is. Wel heeft het nog de zin een regeling te bieden, die het familievermogen aan het gemeen worden onttrekt, maar de hier aan het woord zijnde leden achten dit motief niet voldoende om een regeling in de wet op te nemen. Verschillende andere leden, die zich bij dit betoog aansloten, voegden hieraan toe, dat een der oogmerken van prof. Meijers was, door de volledige uitwerking van het deelgenootschap te bevorderen dat dit het huwelijksgoederenrecht van de toekomst zal worden, maar betwijfelden of het juist is, dit deelgenootschap als een soort gelegaliseerde huwelijkse voorwaarden in de wet op te nemen. Zij meenden dat het door de publicatie van het ontwerp-Meijers en het regeringsontwerp reeds voldoende bekendheid heeft gekregen en dat ieder die wil, uit die ontwerpen kan putten.

De ondergetekende kan zich met de hiervoren weergegeven gronden voor het denkbeeld, de artikelen 1.8.1.8 lid 2 en 1.8.2.1—13 uit het ontwerp te schrappen, niet verenigen. Mochten de leden die hier aan het woord waren, hebben bedoeld te stellen dat de regeling van het deelgenootschap in het ontwerp-Meijers werd opgenomen, omdat volgens dat ontwerp het bestuur der gemeenschap hoofdzakelijk bij de man zou berusten, dan zou hij willen opmerken, dat die stelling de door prof. Meijers gevolgde redenering niet juist weergeeft. Aan het slot van zijn opsomming van de bezwaren die zijns inziens tegen beperkte gemeenschappen bestaan en die hem ertoe leidden anders dan in het geldende wetboek de gemeenschappen van winst en verlies en van vruchten en inkomsten in het ontwerp niet speciaal te regelen, heeft prof. Meijers nog vermeld, dat het deelgenootschap ook tegemoet komt aan hen die in een beperkte gemeenschap voordelen zien, maar daarvan zouden worden weerhouden doordat, volgens zijn ontwerp, de in een gemeenschap gehuwde vrouw niet een aan die van de man volkomen gelijkwaardige rechtspositie zou verkrijgen. Het vervallen van dit bezwaar in het gewijzigde wetsontwerp doet niet af aan de overige, door de ondergetekende geheel onderschreven, bezwaren tegen beperkte gemeenschappen.

Met betrekking tot het, door verschillende leden aan prof. Meijers toegeschreven oogmerk te bevorderen dat het deelgenootschap het huwelijksgoederenrecht van de toekomst zal worden, merkt de ondergetekende het volgende op. Het ontwerp geeft enerzijds als hoofdregel de algehele gemeenschap van goederen, anderzijds houdt het door de mogelijkheid, daarvan bij huwelijkse voorwaarden af te wijken, ermede rekening dat velen om verschillende redenen bezwaren hebben tegen het huwen in algehele gemeenschap van goederen, en voorts dat verscheidenen van hen de consequentie van algehele uitsluiting van gemeenschap, dat de ene echtgenoot in het geheel niet participeert in besparingen uit de inkomsten van de andere echtgenoot, niet wensen te aanvaarden. Al belet het ontwerp niet, dat laatstgenoemden deswege een beperkte gemeenschap overeenkomen, het biedt hun, wegens de daaraan verbonden bezwaren, een andere regeling — het deelgenootschap — welke hun wensen evenzeer kan bevredigen en de bezwaren, verbonden aan de beperkte gemeenschappen, ontgaat. In de vraag, of in een gegeven geval algehele gemeenschap van goederen dan wel uitsluiting van gemeenschap met deelgenootschap verkieslijk is te achten, begeeft het ontwerp zich niet. Overeenkomstig de door de Tweede Kamer bij de behandeling der vraagpunten aanvaarde conclusie — „De algehele gemeenschap van goederen van het huidige recht moet, behoudens enkele verbeteringen, regel blijven, doch de afwijkingsmogelijkheid daarvan moet dusdanig worden geregeld, dat aan reële

belangen zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt.” — stelt het ontwerp de algehele gemeenschap tot de hoofdregel die geldt als de echtgenoten niet tot het maken van huwelijkse voorwaarden zijn overgegaan. Het laat hen vrij, als zij wel tot het maken van huwelijkse voorwaarden overgaan, het regime te kiezen dat hun het meest verkieslijk voorkomt. In een speculatie, of het thans in de plaats van de beperkte gemeenschappen van winst en verlies en van vruchten en inkomsten in het ontwerp speciaal geregelde deelgenootschap, dan wel de algehele gemeenschap of toch een beperkte gemeenschap het huwelijksgoederenrecht der toekomst zal worden, begeeft het ontwerp zich niet. Wel heeft de praktijk der laatste jaren geleerd, dat verscheidenen dergenen die niet in algehele gemeenschap wensen te huwen, het deelgenootschap boven een beperkte gemeenschap verkiezen.

Ook met de gedachte dat de gepubliceerde ontwerpen reeds een voldoende wegwijzer bieden voor de inrichting van het deelgenootschap, zo men dit verkiest, en dus in het wetboek de tweede afdeling van titel 1.8 wel zou kunnen worden weggelaten, kan de ondergetekende zich niet verenigen. In de eerste plaats kan een wettelijke regeling, hoezeer slechts van aanvullend recht, de voor de rechtszekerheid zo belangrijke uniformiteit bevorderen. In de tweede plaats bevat de regeling die het ontwerp hier biedt, verschillende bepalingen — zie de artikelen 1.8.2.4 lid 1 en lid 2, artikel 1.8.2.5 lid 4 en lid 6, 1.8.2.6 lid 2, 1.8.2.13 lid 3 — die beter of zelfs uitsluitend als wetsbepalingen tot haar recht kunnen komen.

Uit het vorenstaande volgt dat de ondergetekende de mening van andere leden, dat het niet overbodig is het deelgenootschap wettelijk te regelen, onderschrijft.

Artikel 1.8.2.5. De commissie heeft terecht opgemerkt, dat tussen het derde lid van het onderhavige artikel en artikel 1.8.2.8 lid 1 in zoverre een incongruentie bestond, dat in het eerste artikel werd gesproken van „het ogenblik der beschrijving”, in het tweede van „het ogenblik der deling”. Aan eerstgenoemd tijdstip moet, naar de ondergetekende meent, ook voor de tweede bepaling de voorkeur worden gegeven.

Bij Nota van Wijzigingen is in het tweede lid, om de hierna bij artikel 1.8.2.9 aangegeven reden, het woord „alsdan” de eerste maal vervangen door „op het ogenblik der beschrijving”.

Artikel 1.8.2.6. Na het eindigen van het deelgenootschap kan de deling van de vermogensvermeerdering worden gevorderd. Is op het ogenblik dat deze vordering wordt ingesteld, de beschrijving die aan de deling moet voorafgaan, nog niet geschied, dan kan deze gelijktijdig op grond van artikel 1.8.2.5 worden gevorderd. Omdat het niet wenselijk is de mogelijkheid uit te sluiten dat bij één dagvaarding beide vorderingen worden ingesteld, verdient het geen aanbeveling te bepalen, dat de deling pas kan worden gevorderd na het opmaken van de beschrijving. De ondergetekende sluit zich dus aan bij de meerderheid van de commissie, die van mening was dat de bepaling van het ontwerp verkieslijk is. Hij acht het wel raadzaam alsnog voor te schrijven, dat de bevoegdheid om deze vorderingen in te stellen na vijf jaar verjaart. Hiertoe is bij Nota van Wijzigingen een derde lid toegevoegd, luidende:

„3. De vorderingen, bedoeld in lid 1 van dit en van het vorige artikel, verjaren door verloop van vijf jaren.”

Artikel 1.8.2.8. In het eerste lid is „van de deling” vervangen door „der beschrijving”; vergelijk deze memorie ad artikel 1.8.2.5.

Artikel 1.8.2.9. De ondergetekende onderschrijft de opmerking van enige leden, dat er een leemte bestond voor de erfennissen, makingen en giften die zijn opgekomen tussen het eindigen van het deelgenootschap en de dag van inventarisatie, daar deze verkrijgingen wel meetellen voor de opstelling van het eindvermogen, maar niet uitdrukkelijk voor de opstelling van het stamvermogen in aanmerking werden gebracht. Daarom is bij Nota van Wijzigingen in het eerste lid onder *b* achter de woorden „tijdens het bestaan van het deelgenootschap” ingevoegd: „of na het eindigen daarvan doch voor het ogenblik der beschrijving”. Hij deelt niet de door andere leden geuite

mening, dat de na het eindigen van het deelgenootschap opgekomen goederen niet meetellen voor het eindvermogen. Hij onderschrijft het in de toelichting-Meijers ingenomen standpunt, dat het tijdstip van de beschrijving beslissend moet zijn, niet alleen voor de waarde, maar ook voor de omvang van het eindvermogen, aangezien deze factoren moeilijk van elkaar zijn te scheiden. Duidelijkheidshalve is thans bij Nota van Wijzigingen in artikel 1.8.2.5 lid 2 het woord „alsdan” de eerste maal vervangen door de ook in lid 3 van dat artikel gebruikte term „op het ogenblik der beschrijving”.

Voorts is bij Nota van Wijzigingen in de laatste zin van lid 1 het woord „schenkingen” vervangen door „giften”.

Artikel 1.8.2.12. In de derde zin van het tweede lid is het woord „scheiding” vervangen door „beschrijving”; men vergelijke deze memorie ad artikel 1.8.2.5.

De Minister van Justitie,
SAMKALDEN.